

กระบวนการพัฒนาตำบลต้นแบบเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี
โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน พื้นที่เขตสุขภาพที่ 7 ด้วยการจัดการค่ากลาง
The Process to Developing District Model which Surveillance and
Promoting Early Childhood Development by Community Participation
in Health Area 7 through Norm Management

ธิโสภิญ ทองไทย, ทศนีย์ รอดชมภู, กัญญาภัทร คำโสม,
ลัดดา ดีอันกอง, จันทิยา เนติวิรัชธรรม, ปิยะ บุรีโส, ธนศรา นามบุญเรือง
ศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น กรมอนามัย

การพัฒนาเด็กเป็นการลงทุนกับประชากรฐานรากที่คุ้มค่า ซึ่งการที่เด็กจะเจริญเติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพและระดับสติปัญญาที่ดีได้นั้นจำเป็นจะต้องได้รับการดูแลเฝ้าระวังและกระตุ้นให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมเป็นไปตามวัยทั้งจากครอบครัวและชุมชนตั้งแต่ปฐมวัย เพื่อให้มีความพร้อมต่อการเรียนรู้ในช่วงวัยเรียนและเป็นผู้ใหญ่ที่มีศักยภาพต่อไป นวัตกรรมเชิงกระบวนการ (Process Innovation) นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตำบลต้นแบบในการจัดการระบบเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้วยการจัดการค่ากลาง เป้าหมายดำเนินงานคือ พื้นที่ตำบล 77 ตำบลนำร่องใน 77 อำเภอ ของ 4 จังหวัดในเขตสุขภาพที่ 7 กระบวนการสร้างนวัตกรรม ประกอบด้วย 1) การจัดทำค่ากลางความสำเร็จในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยชุมชน 2) การพัฒนาศักยภาพแกนนำชุมชน ในประเด็นสำคัญของการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย 3) การสร้างค่ากลางความคาดหวังในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี ระดับจังหวัด 4) การจัดทำแผนปฏิบัติการชุมชน 5) การสนับสนุนงบประมาณดำเนินงาน 6) การติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงาน ผลการใช้นวัตกรรมเชิงกระบวนการก่อให้เกิด ค่ากลางความสำเร็จ (ระดับเขต) และค่ากลางความคาดหวัง (ระดับจังหวัด) ในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยชุมชนที่สามารถนำไปปรับใช้ในพื้นที่อื่นๆได้ สร้างทรัพยากรบุคคลในระดับชุมชนผู้มีสมรรถนะในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี เกิดกิจกรรมดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาด้านพัฒนาการเด็ก 0-5 ปี โดยเครือข่ายชุมชนและผู้สนับสนุน เกิดการระดมทรัพยากรและสนับสนุนดำเนินงาน และประการสำคัญคือ ก่อเกิดนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์เพื่อการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กจากภูมิปัญญาและปราชญ์ท้องถิ่นที่มีคุณค่าและประหยัด จากนวัตกรรมเชิงกระบวนการดังกล่าวได้ถูกนำไปใช้ขยายการขับเคลื่อนและดำเนินโครงการพัฒนาตำบลต้นแบบส่งเสริมเด็กอายุ 0-5 ปี เพื่อพัฒนาการสมวัย เติบโตอย่างมีคุณภาพ (Smart Kids 4.0) โดยขยายประชากรกลุ่มเป้าหมายการดำเนินงานเพื่อสร้างเสริมสุขภาพประชากรทั้งในกลุ่มหญิงวัยเจริญพันธุ์ หญิงตั้งครรภ์ และเด็กอายุ 0-5 ปี ในพื้นที่ 77 อำเภอ เขตสุขภาพที่ 7 โดยได้รับสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเขต 7 ขอนแก่น